

VRHOVNI SUD
REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 11 0 U 003362 11 Uvp
Banja Luka, 15.02.2012. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sudija Smiljane Mrše kao predsjednika vijeća, Edine Čupeljić i Zlatka Kulenovića kao članova vijeća, uz učešće Margarete Nikić kao zapisničara, u upravnom sporu po tužbi A.D. R., P., koga zastupa Lj. S., advokat iz B. L., ... br. ... (u daljem tekstu: tužilac), protiv rješenja broj 21.05/473-541/09 od 26.03.2010. godine tužene Republičke uprave za ... B. L., u predmetu potpune eksproprijacije nekretnina, odlučujući o zahtjevu zainteresovanog lica Pravobranilaštva RS, Sjedište zamjenika u B. L., za vanredno preispitivanje presude Okružnog suda u Banjaluci broj 11 0 U 003362 10 U od 15.02.2011. godine, u nejavnoj sjednici održanoj dana 15.02.2012. godine, donio je

P R E S U D U

Zahtjev se odbija.

O b r a z l o ž e n j e

Pobijanom presudom, uvažanjem tužbe poništen je uvodno označeni akt tužene kojim je odbijena kao neosnovana žalba tužioca izjavljena protiv rješenja PJ P. broj 21.36/473-5-2/09 od 20.11.2009. godine. Tim prvostepenim rješenjem se u tački 1. dispozitiva, za potrebe RS, u svrhu izgradnje auto puta B. L.-D., potpuno ekspropriše poljoprivredno zemljište (detaljno opisano u tački 1.), u zemljišnim knjigama upisano kao svojina, odnosno susvojina fizičkih lica, a po katastarskom operatu upisano u pl. broj ... k.o. G., kao posjed tužioca sa 1/1 dijela, s pravom korištenja društvene svojine sa 1/1 dijela, a stvarno pravo svojine, državna svojina RS sa 1/1 dijela; u tački 4. dispozitiva odbijen je zahtjev tužioca da se po članu 11. Zakona o eksproprijaciji izvrši eksproprijacija preostalog dijela zemljišta (takođe upisanog u pl. ... k.o. G.) i u tački 6. tog dispozitiva je utvrđeno da upisanom posjedniku A.D. R., P. ne pripada pravo na naknadu za ove nepokretnosti.

U obrazloženju pobijane presude navodi se da je u predmetnoj upravnoj stvari sporno pravo svojine na zemljištu koje je predmet eksproprijacije i koje je u postupku raspravljeno u smislu odredbe člana 28. stav 3. Zakona o eksproprijaciji („Službeni glasnik RS“, broj: 112/06, 37/07 i 110/08 u daljem tekstu: ZE) kao prethodno pitanje i utvrđeno da je to zemljište državna svojina RS i da tužiocu ne pripada pravo na naknadu, koje utvrđenje da je suprotno provedenim dokazima, jer da je predmetno zemljište pravni prednik tužioca teretno stekao „u društvenu svojinu“ na osnovu ugovora o zamjeni odnosno kupoprodaji zaključenih pojedinačno od 1982. do 1990. godine sa fizičkim licima upisanim u zemljišnim knjigama, koji da su valjani dokazi da su ove nepokretnosti svojina tužioca, zbog čega da ne može biti upitno pravo tužioca (koji je u posjedu istih) da mu se za

ekspropriiranje istih isplati pravična naknada predviđena zakonom, bez obzira na stanje upisa u katastarskom operatu, jer shodno tadašnjem društvenom uređenju bivše SFRJ i nije bilo načina da se one upišu kao svojina preduzeća koje ih je steklo; da je zaključak upravnih organa da tužiocu ne pripada naknada za ekspropriirane nepokretnosti, jer su one državna svojina (RS kao korisnika ekspropriacije), kontradiktoran i suštini ovog postupka, jer ukoliko su te nepokretnosti svojina korisnika ekspropriacije, postaju upitni razlozi donošenja odluke o utvrđivanju opšteg interesa i podnošenja prijedloga za njihovu ekspropriaciju.

Blagovremeno podnesenim zahtjevom za vanredno preispitivanje te presude (u daljem tekstu: zahtjev) zainteresovano lice osporava njenu zakonitost zbog povrede zakona. Smatra neispravnim pravno shvatanje nižestepenog suda da su nekretnine koje su predmet ekspropriacije stečene teretno i da su svojina tužioca ističući da isti nema podlogu u zakonima i da iz istog proizlazi da tužiocu status vlasnika poljoprivrednog zemljišta i pravo na naknadu osiguravaju odredbe člana 354. Zakona o stvarnim pravima („Službeni glasnik RS“, broj: 124/08 i 58/09), koji da se ne može primijeniti u konkretnom slučaju, na što upućuje odredba člana 356. tog zakona koja propisuje primjenu propisa koji su bili na snazi do njegovog stupanja na snagu u postupcima o sticanju, zaštiti i prestanku tih prava i drugih stvarnih prava započelih na osnovu ranijih zakona, pa s obzirom da je predmetni postupak započeo prije početka primjene Zakona o stvarnim pravima tj. prije 01.01.2010. godine, (prvostepeno rješenje doneseno je 20.11.2009. godine), to se na pitanje prava svojine trebaju primijeniti propisi koji su bili na snazi do tog datuma, da su to: Zakon o prenosu sredstava društvene u državnu svojinu („Službeni glasnik RS“, broj: 4/93, 29/94, 31/94, i 8/96), Zakon o privatizaciji državnog kapitala u preduzećima („Službeni glasnik RS“, broj: 24/98), Uredba o utvrđivanju metodologije za izradu početnog bilansa u postupku privatizacije državnog kapitala u preduzećima („Službeni glasnik RS“, broj: 28/98 i 37/99, u daljem tekstu: Uredba) i Zakon o poljoprivrednom zemljištu („Službeni glasnik RS“, broj: 13/97). Navodi da je osporenim aktima ispravno utvrđen svojinski status predmetnog zemljišta kao zemljišta u državnoj svojini, jer je tokom prvostepenog postupka nesporno utvrđeno da to zemljište nije bilo predmet privatizacije, a samim tim ni predmet prodaje. U konkretnom slučaju prijedlog za ekspropriaciju podnesen je zbog nesaglasnosti između zemljišno knjižnog i posjedovnog stanja predmetnih nekretnina i rješavanja prethodnog pitanja upisa u javnim registrima korisnika ekspropriacije. Predlaže da se zahtjev uvaži, pobijana presuda preinači i tužba odbije kao neosnovana.

Tužena uprava je na traženje suda dostavila spise predmeta, ali nije dala odgovor na zahtjev.

Tužilac je u odgovoru na zahtjev osporio njegove navode i istakao da se iz istog ne može utvrditi o kakvoj se povredi zakona radi, obzirom da je u toku predmetnog upravnog postupka dokazao da je vlasnik nepokretnosti koje su predmet ekspropriacije, a da RS ukoliko je vlasnik istih, kako se to u zahtjevu navodi, nema potrebe da u svojstvu korisnika podnosi zahtjev za njihovu ekspropriaciju. U vezi ostalih navoda zahtjeva istakao je da se o istima izjasnio u toku postupka i obrazložio osnovanost svog zahtjeva za naknadu, kao i zahtjeva za

eksproprijaciju preostalih nepokretnosti. Predlažio je da se zahtjev odbije kao neosnovan.

Razmotrivši zahtjev, odgovor na zahtjev i pobijanu presudu po odredbama člana 39. Zakona o upravnim sporovima („Službeni glasnik RS“, broj 109/05 i 63/11, u daljem tekstu: ZUS), kao i cjelokupne spise ovog upravnog spora i predmetne upravne stvari, ovaj sud je odlučio kao u izreci presude iz slijedećih razloga:

Predmetni postupak pokrenut je po prijedlogu Pravobranilaštva RS kao zakonskog zastupnika RS, korisnika eksproprijacije, za eksproprijaciju poljoprivrednog zemljišta opisanog u tački 1. dispozitiva prvostepenog rješenja, u svrhu izgradnje auto puta B. L.-D. Uz prijedlog su podnesene i sve isprave propisane članom 25. ZE.

U postupku po prijedlogu, a nakon što je utvrđeno da među strankama nije došlo do zaključenja sporazuma iz člana 27. ZE (o visini i roku isplate naknade), izvršen je uviđaj na licu mjesta i proveden dokazni postupak saslušanjem stranaka i vještaka geometra, te utvrđeno da je predmet eksproprijacije poljoprivredno zemljište, u zemljišnim knjigama upisano kao svojina odnosno susvojina fizičkih lica, a u katastarskom operatu kao posjed tužioca sa 1/1 dijela, korisnik društvena svojina sa 1/1 dijela, za osnov tog upisa nema podataka u katastarskom operatu, a postoje ugovori o zamjeni odnosno kupoprodaji zaključeni pojedinačno od 1982. do 1990. godine između pravnog prednika tužioca OOUR R., P. i fizičkih lica upisanih u zemljišnim knjigama, na osnovu kojih je izvršen prethodni upis prava posjeda u korist prednika tužioca sa 1/1 dijela. S obzirom na navedno spornim se ukazalo pravo svojine predmetnog zemljišta, a slijedom toga i tužiočevo pravo na naknadu za to zemljište. Te činjenice je prvostepeni organ raspravio kao prethodno pitanje u smislu člana 28. stav 3. ZE i utvrdio da je predmetno zemljište državna svojina RS i da tužiocu ne pripada pravo na naknadu. Ovakvo utvrđenje prvostepeni organ zasniva na sljedećem: da je pravni prednik tužioca OOUR R., P., predmetno zemljište kupovinom i zamjenom sa tadašnjim vlasnicima upisanim u zemljišnim knjigama, pribavio u društvenu svojinu u periodu od 1982. do 1990. godine, da su ti ugovori provedeni u katastarskom operatu, ali da nisu provedeni u zemljišnim knjigama, da je po stupanju na snagu Zakon o prenosu sredstava društvene u državnu svojinu predmetno zemljište postalo državna svojina, da isto nije privatizovano u postupku privatizacije kapitala tužioca, jer da je odredbom člana 8. Zakona o privatizaciji državnog kapitala u preduzećima izuzeto od privatizacije. Tako utvrđeno činjenično stanje prvostepenom organu bilo je osnov za usvajanje prijedloga za eksproprijaciju traženih nekretnina, kao i za zaključak da tužiocu ne pripada pravo na naknadu za ove nepokretnosti.

Tuženi je organ je zauzeo pravni stav da je na osnovu provedenih dokaza ispravno prvostepeni organ zaključio da su ispunjeni uslovi iz odredbe člana 29. ZE, za usvajanje prijedloga za eksproprijaciju predmetnog zemljišta, jer da su uz prijedlog za eksproprijaciju podnesene sve propisane isprave, a u postupku koji je prethodio donošenju prvostepenog rješenja utvrđene sve činjenice i sporna pitanja raspravljena u skladu sa zakonom, zbog čega je neosnovana žalba tužioca.

Po ocjeni ovog suda, u upravnom postupku je pravilno utvrđeno činjenično stanje i pravilno raspravljeno pitanje prava svojine predmetnog zemljišta kao prethodno pitanje, tako što je na osnovu isprava priloženih uz prijedlog i vještačenjem provedenim po vještaku geometru utvrđeno da je to zemljište državna svojina RS. Naime ugovori o kupoprodaji odnosno zamjeni predmetnog zemljišta, koje je sa vlasnicima (fizičkim licima upisanim u zemljišnim knjigama), zaključio pravni prednik tužioca i na osnovu kojih je stekao posjed tog zemljišta zaključeni su u periodu od 1982. do 1990. godine u vremenu pravne egzistencije društvene svojine, shodno tadašnjem društvenom uređenju. Prema tome, iako ih je stekao teretnim pravnim poslom, nije mogao postati vlasnikom istih, već ih je stekao u društvenu svojinu, kakav upis je i izvršen u katastarskom operatu i kakav i danas postoji, samo je za titulara prava posjeda upisan tužilac. Društvena svojina kao oblik svojine, stupanjem na snagu Zakon o prenosu sredstava društvene u državnu svojinu, tj. 1993. godine, prelazi u državnu svojinu, pa predmetno zemljište dobija status državnog zemljišta. S obzirom da je u naravi poljoprivredno zemljište, to prema odredbi člana 8. Zakon o privatizaciji državnog kapitala u preduzećima, koji je važio u vrijeme vlasničke transformacije tužioca, nije moglo biti predmetom privatizacije, jer je izuzeto od privatizacije iz kog razloga je i dalje ostalo u državnoj svojini. Prema odredbi člana 12. Uredbe knjiženje njegove knjigovodstvene vrijednost vrši se vanbilansno i na teret državnog kapitala, koji status mu i danas pripada i na šta upućuje i činjenica da je to zemljište tužiocu dodjeljeno na korištenje po osnovu koncesije.

Međutim, iz tako pravilno utvrđenog činjeničnog stanja i pravilno raspravljenog prethodnog pitanja, prvostepeni, a i tuženi organ su izveli pogrešan zaključak da su ispunjeni uslovi za eksproprijaciju predmetnog zemljišta za potrebe izgradnje autoputa B. L.-D.

Naime, odredbom člana 4. ZE određen je predmet eksproprijacije i propisano da su predmet eksproprijacije nepokretnosti u svojini fizičkih i pravnih lica. Dakle predmet eksproprijacije mogu biti samo nepokretnosti na kojima postoji pravo svojine, to znači nepokretnosti u svojini fizičkih i nepokretnosti u svojini pravnih lica. Prema tome, isključena je mogućnost eksproprijacije nepokretnosti u državnoj svojini, na što osnovano ukazuje tužilac. Osnovanost pokretanja postupka eksproprijacije ne može se izvoditi iz činjenice da ne postoji usaglašenost zemljišno knjižne i katastarske evidencije na predmetnim nepokretnostima, kako zainteresovano lice navodi u zahtjevu. Takav zaključak ne proizlazi ni iz odredbe člana 28. stav 3. ZE, na koju se poziva prvostepeni organ, pogrešno smatrajući da ta odredba otklanja dilemu vezanu za mogućnost eksproprijacije predmetnih nepokretnosti, jer ista daje mogućnost raspravljanja prava svojine, kao prethodnog pitanja.

Iz navedenog proizlazi da nije bilo osnova za pokretanje postupka eksproprijacije predmetnih nepokretnosti, a ni osnova za uvažavanje podnesenog prijedloga za eksproprijaciju. Kod takvog stanja stvari sva ostala sporna pitanja koja su se pojavila u ovom postupku, posebno pitanje naknade, se ukazuju bezpredmetnim iz koga razloga ovaj sud ne nalazi potrebnim da o njima daje posebno obrazloženje. Otuda su ostvareni razlozi za poništenje osporenog akta, ali ne iz razloga navedenih u obrazloženju pobijane presude.

S obzirom na navedeno, a kod činjenice da je pobijanom presudom tužba uvažena, to ovom sudu preostaje da zahtjev zainteresovanog lica odbije na osnovu člana 40. stav 1. ZUS-a, jer nisu ostvareni razlozi iz odredbe člana 35. stav 2. ZUS-a.

Zapisničar
Margareta Nikić

Predsjednik vijeća
Smiljana Mrša

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Amila Podrašćić